

ONDERZOCHT

(wanneer) Is een
verblijfsco-ouderschap
goed voor je kind?

(wanneer) Is een verblijfsco-ouderschap goed voor je kind?¹

Ik ben ervan overtuigd dat men niet over één nacht ijs is gegaan om de wet van 18 juli 2006², die streeft naar het bevoorrechten van een verblijfsco-ouderschap van de kinderen, goed te keuren. Uit de resultaten van wetenschappelijk onderzoek naar de praktijk van vele duizenden co-ouderschappen blijkt namelijk het volgende : 'Gebaseerd op een meta-analyse van 33 studies, deden verblijfsco-ouderschapskinderen het beter op vlak van emoties, gedrag en schoolprestaties dan 'bezoek-kinderen', en dit onafhankelijk van de mate van conflict tussen de ouders.'³ In een recenter overzicht van 13 wetenschappelijke onderzoeken over de gevolgen voor kinderen in gedeeld verblijf komt de auteur tot de vaststelling dat *'uit drie decennia van onderzoek blijkt dat kinderen in gedeeld verblijf het in het algemeen even goed of beter stelden op vlak van emoties, gedrag, lichamelijk en academisch welbevinden' dan de andere scheidingskinderen'*.⁴

Zeer recent onderzoek bevestigt dat 'de invoering van verblijfsco-ouderschap ter stimulering van de ouder-kind-band zijn doel niet gemist heeft. *'Het verblijf hoeft evenwel niet exact verdeeld te zijn, aangezien ook kinderen met een niet-strikt verblijfsco-ouderschap (vb. 40-60%) bijna een even goede relatie hebben met hun ouders dan kinderen die er voltijds mee samen wonen. (...) Wanneer het kind een eenouderverblijf heeft, verlopen gezinsrelaties moeizamer. (...) Een gedeeld verblijf, waarbij er weinig conflict is tussen ex-partners is het meest gunstig voor kinderen. Dit stelt hen in staat om een goede relatie te onderhouden met beide ouders en eventuele stiefouder(s), wat positief afkleurt op verschillende aspecten van hun welzijn.'*⁵

In wat volgt ontdek je hoe men tot deze conclusies kon komen en krijg je een duidelijk beeld over de factoren die bijdragen aan het slagen (of het mislukken) van verblijfsregelingen in het algemeen.

Wat zijn de effecten van verschillende verblijfsregelingen op het kind?

Bij vergelijking van een 'verblijfsco-ouderschapsregeling' ('gelijkmatige huisvesting') met een 'hoofdverblijf-bezoekregeling' ('ongelijkmatige huisvesting'), komt het volgende naar voor:

- 1) Kinderen met gelijkmatige huisvesting zijn emotioneel opmerkelijk beter aangepast en minder overstuur ten gevolge van de scheiding en de conflicten tussen hun ouders dan kinderen met ongelijkmatige huisvesting.
- 2) Kinderen met gelijkmatige huisvesting passen zich goed aan aan hun gelijkmatige huisvesting en ervaren minder moeilijkheden in de overgangsfase. De moeilijkheden die men zou kunnen verwachten naar aanleiding van het verhuizen van het ene huishouden naar het andere en van het samenleven met ouders met uiteenlopende opvoedingsstijlen, komen in werkelijkheid in de meeste gevallen niet voor.
- 3) Kinderen met gelijkmatige huisvesting zijn vooral tevreden over de continuïteit van de relaties met hun leeftijdsgenoten en de vermindering van spanningen. Zij hebben het gevoel dat zij niet langer deel uitmaken van het gevecht tussen de ouders, hebben het gevoel 'gewenst' te zijn en hebben het gevoel nog altijd 'twee ouders te hebben'.
- 4) Kinderen met gelijkmatige huisvesting hebben geen last van loyaliteitsconflicten en hebben niet het verpletterende gevoel van verwerping dat men vindt bij kinderen met ongelijkmatige huisvesting.
- 5) Kinderen met gelijkmatige huisvesting voelen zich meer op hun gemak om hun gevoelens (ook de negatieve) te uiten en fantaseren minder vaak over een verzoening van hun ouders dan kinderen met ongelijkmatige huisvesting.
- 6) Aangezien een gelijkmatige huisvesting minder vaak mislukt, hebben de kinderen met gelijkmatige huisvesting een positievere ervaring na de scheiding dan kinderen met ongelijkmatige huisvesting.

Recent onderzoek wijst uit dat 'een meerderheid (83%) van de jongeren met een verblijfsco-ouderschap tevreden is met deze verblijfsregeling'⁶ en dat *'het psychologisch welbevinden van kinderen in verblijfsco-ouderschap meer dat van kinderen zonder scheidingservaring van de ouders benadert, dan het psychologisch welbevinden van kinderen in een 'hoofdverblijf-bezoek-regeling'*.⁷

Wat zijn de effecten van verschillende verblijfsregelingen op de ouders?

Bij vergelijking van een 'gelijkmatige huisvesting' met een 'ongelijkmatige huisvesting', komt het volgende naar voren :

- 1) Ouders met een gelijkmatige huisvesting zijn vooral tevreden over de positieve aanpassing van de kinderen aan de scheiding.

- 2) Ouders met een gelijkmatige huisvesting blijken betrouwbaardere betalers van onderhoudsgeld voor hun kinderen dan ouders met een ongelijkmatige huisvesting omdat zij zich volledig betrokken voelen en niet het gevoel hebben hun kinderen verloren te zijn aan de andere ouder. Regelmatige betalingen zijn in het belang van de kinderen vermits het zeker stellen van voldoende financiële inkomsten de verstandelijke, sociale en emotionele aanpassing van de kinderen positief beïnvloedt.
- 3) Moeders met een gelijkmatige huisvesting voelen zich minder overbelast door de zorg voor hun kinderen.
- 4) Meer dan één derde van de ouders met een gelijkmatige huisvesting zeggen dat zij bijna uitsluitend op de andere ouder beroep doen voor opvang van de kinderen. Dit in tegenstelling tot de ouder waarbij de kinderen in hoofdzaak verblijven in een ongelijkmatige huisvesting, die kinderopvang vermelden als één van hun grootste problemen. Deze ouders worden door hun lager inkomen vaak verplicht op hun gezin van oorsprong beroep te doen voor opvang terwijl zij werken, hetgeen de grootouders vaak overbelast.
- 5) Bovendien melden zij ook het gevoel nogal eens overbelast te zijn door het alleen opvoeden zonder iemand om mee te overleggen en zonder vrije tijd. Voor ouders met een gelijkmatige huisvesting is het een groot voordeel altijd te weten dat hun kinderen ergens terecht kunnen wanneer zij zelf gaan werken of naar een sociale activiteit moeten, zonder dat dit extra kosten met zich meebrengt. Deze ouders hebben een ingebouwde vrije tijd en zonder het te moeten vragen of speciale plannen te moeten maken, hebben zij een gedeelte van de week (of dag of jaar) zonder kinderlast.
- 6) Ouders met een gelijkmatige huisvesting hebben minder conflicten met hun ex-partners dan ouders met een ongelijkmatige huisvesting.
- 7) Moeders met een gelijkmatige huisvesting vinden hun ex-partner vaker begripvol en steun gevend en respecteren vaker de opvoedkwaliteiten van de vader dan moeders met een ongelijkmatige huisvesting.
- 8) Vaders met een gelijkmatige huisvesting zijn in hoge mate betrokken bij hun vaderschap na hun (echt)scheiding. Bovendien blijft die betrokkenheid duren, wat niet het geval is bij vaders met een ongelijkmatige huisvesting.
- 9) Ouders met een gelijkmatige huisvesting zijn vooral tevreden over het gezamenlijk beslissen en over het betrokken blijven als ouder.
- 10) Ouders met een gelijkmatige huisvesting zijn beter ingelicht over hun kinderen, hebben meer invloed op het leven van hun kinderen en zijn meer tevreden over de mate waarin zij die invloed hebben.

Wanneer draagt een gelijkmatig gedeeld verblijf bij aan het welzijn van de kinderen?

Wanneer aan volgende 'voorwaarden' wordt voldaan, draagt een co-ouderschap bijna met zekerheid bij aan het welzijn van de betrokken kinderen:

- 1) In de periode voorafgaand aan de scheiding moeten kinderen een goede gevoelsband opgebouwd hebben met beide ouders.⁸
- 2) Ouders moeten hun kinderen het gevoel geven dat ze 'ertoe doen'. Het is voor jongeren vooral belangrijk dat zij niet het gevoel hebben te verdwijnen in het hoofd en het hart van hun beide ouders. Ze willen het gevoel hebben dat zij ook na de scheiding belangrijk blijven.⁹
- 3) Minstens één van beide ouders, maar liefst allebei, moeten een warme, zorgzame, autoritatieve en betrokken opvoedingsstijl¹⁰ hanteren naar de kinderen toe. *'De kwaliteit van het opvoeden na een scheiding is immers even bepalend voor hoe kinderen een scheiding kunnen ervaren dan de aanwezigheid van conflicten'*¹¹. *'Hoe meer kinderen zich 'thuis' voelen bij beide ouders, hoe meer tevreden ze zijn.'*¹²
- 4) Iedere ouder moet in staat zijn een zinvolle, actieve relatie te ontwikkelen met de kinderen, zonder voortdurende controle of kritiek van de andere ouder.
- 5) Ouders moeten hun 'ex-partner-conflicten' opzij kunnen zetten in functie van hun ouderlijke verantwoordelijkheden. *'Indien er veel conflict is, kan het misschien beter zijn om geen contact te hebben. Anders worden de positieve gevolgen van een gedeeld verblijf voor de ouder-kindrelatie (en dus voor het welzijn van kinderen) mogelijks wat uitgevlakt.'*¹³
- 6) Ouders hoeven niet noodzakelijk vrienden te zijn, maar moeten wel een positieve houding hebben tegenover de relatie die de kinderen met hun andere ouder hebben. Beide ouders dienen hun kinderen te steunen in hun contact met de andere ouder.
- 7) Een goede verstandhouding tussen de ouders is het beste, maar geen noodzaak: een neutrale relatie als collega-opvoeders en wederzijds vertrouwen en respect volstaat om een goede evolutie van de kinderen te bevorderen.
- 8) Ouders zijn genoodzaakt om van in het begin een aantal afspraken te maken om de regeling goed te laten draaien. Deze afspraken zullen meestal na verloop van tijd wijzigingen ondergaan naargelang de concrete situatie waarin beide gezinnen zich bevinden. Het is belangrijk dat deze

mogelijkheid van wijzigingen (bijvoorbeeld latere studies, wijzigingen in het inkomen of de gezinssamenstelling van de ouders, enz..) van bij het begin wordt ingecalculeerd opdat er niet, telkens er iets gewijzigd dient te worden, conflicten zouden ontstaan tussen de ex-echtgenoten. *'Hoe flexibel de regeling, hoe groter de tevredenheid van de betrokken kinderen'*¹⁴.

- 9) Er dienen concrete regelingen getroffen te worden met betrekking tot financiën.
- 10) Het is aangewezen dat ouders in elkaars buurt wonen, zodat kinderen de zelfde clubs, school en vriendenkring kunnen behouden, telkens ze van het ene naar het andere thuis gaan.
- 11) De verblijfsregeling moet aangepast worden aan de leeftijd van het kind. *'Hoe meer de regeling op maat van de kinderen wordt gemaakt, hoe groter de tevredenheid van deze kinderen'*¹⁵.

Al deze voorwaarden voor een zo goed mogelijk verloop van een co-ouderschap gelden voor alle verblijfsregelingen. Het ontbreken van één of meerdere van deze voorwaarden is dus niet noodzakelijk een reden om voor een andere verblijfsregeling dan verblijfsco-ouderschap te kiezen.

Wanneer draagt een gelijkmatig gedeeld verblijf niet altijd bij aan het welzijn van de kinderen?¹⁶

Er zijn een aantal factoren die een co-ouderschap op negatieve wijze zouden kunnen beïnvloeden. Hoewel het helemaal niet zeker is dat ze per definitie leiden tot problemen, is het raadzaam om erover te waken dat het welzijn van de kinderen niet in het gedrang komt indien één of meerdere van deze factoren aanwezig zijn.

- 1) jongere ouders
- 2) lager opgeleide ouders
- 3) ouders met lagere inkomens
- 4) ouders die hun regeling niet zelf kiezen
- 5) ouders die op meer dan 30 minuten rijden van elkaar wonen
- 6) ouders die geen 'zakelijke' ouderrelatie hebben
- 7) regelingen die niet afgestemd zijn op de kinderen
- 8) gebrek aan ondersteuning van familie en nieuwe partners
- 9) gebrek aan vertrouwen in de opvoedkundige kwaliteiten van de andere ouder
- 10) minder goed in staat zijn om in het belang van het kind te handelen
- 11) gefixeerd zijn op een gelijke of billijke verdeling van tijd met de kinderen
- 12) emotioneel onvoldoende beschikbaar zijn voor de kinderen

- 13) bitterheid tussen de ouders en het slecht aanpakken van ouderlijke conflicten
- 14) denken dat het kind niet veilig is bij de andere ouder
- 15) kinderen die zich onzeker of ontevreden voelen over de regeling

Kiezen voor een ongelijkmatig verdeeld verblijf

Het *'recht van het kind dat van één of beide ouders is gescheiden om op regelmatige basis persoonlijke betrekkingen en rechtstreeks contact met beide ouders te onderhouden'*¹⁷ is in de meeste omstandigheden in het belang van het kind. De wet¹⁸ stelt daarom terecht dat persoonlijk contact met een ouder enkel geweigerd kan worden om bijzonder ernstige redenen.

Wie kiest voor een 'hoofdverblijf-bezoekregeling', moet in het achterhoofd houden dat het grootste aantal onderzoeken uitwijst dat regelmatige contacten tussen de 'afwezige ouder' en het kind de verstandelijke, sociale en emotionele aanpassing van het kind positief beïnvloeden. De 'hoofdverblijffouder' moet die contacten met de andere ouder dus respecteren. Meer zelfs: *'beide ouders moeten hun minderjarige kinderen met al hun overredingskracht op een positieve manier stimuleren opdat het kind het recht op persoonlijk contact van de andere ouder zou aanvaarden'*.¹⁹ Daaruit vloeit voort dat het in het belang van het kind is om in hoofdzaak te verblijven bij de ouder die het meest open staat voor contacten met de andere ouder (en dus minder bij de niet-stimulerende ouder).

VOETNOTEN

- 1 Tenzij anders vermeld, zijn de onderzoeksgegevens in deze tekst een bewerking van de studie 'Is co-ouderschap in het belang van het kind?' door Jan Piet de Man. (2006) De volledige tekst en bronverwijzing kan teruggevonden worden via de bijlagen of via de volgende link : <http://www.bemiddelingvzw.be/docs/Jan-Piet%20De%20Man.pdf>
- 2 Zie art. 374 § 2 Burgerlijk Wetboek
- 3 BAUSERMAN, 2002
- 4 NIELSEN, Linda, Shared Parenting After Divorce : A review of Shared Residential Parenting Research. Journal of Divorce & Remarriage, Volume 52, Issue 8, 2011 : table 2. http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/10502556.2011.619913#_i8
- 5 VANASSCHE, SODERMANS, MATTHIJS, Scheiding in Vlaanderen, 2011
- 6 SODERMANS, An Katrien, LAGO-onderzoek 2011
- 7 VANASSCHE, Sofie, SODERMANS, An Katrien, MATTHIJS, Koen, LAGO-onderzoek 2009
- 8 KUEHNLE, Kathryn, DROZD, Leslie, Parenting plan evaluations, Applied Research for the Family Court
- 9 MAES, 2011
- 10 Meer details hierover kan je lezen in de informatiefiche 'Hoe pak jij het co-ouderschap aan en welke invloed heeft dat op het welbevinden van je kind?' door Annelies Geraets op www.hetbesteuitelkaar.be
- 11 KUEHNLE, Kathryn, DROZD, Leslie, Parenting plan evaluations, Applied Research for the Family Court
- 12 SMART, 2004
- 13 VANASSCHE, SODERMANS, MATTHIJS, Scheiding in Vlaanderen, 2011
- 14 SMART, 2004
- 15 SMART, 2004
- 16 CASHMORE et al., 2010, KASPIEW et al., 2009, McINTOSH, SMYTH, & KELAHER, 2010
- 17 Art. 9 § 3, Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind
- 18 Art. 374, vierde lid Burgerlijk Wetboek
- 19 Rechtbank van Eerste Aanleg Gent, 1995, Geciteerd in C.R.M. – Info / l'Écho de la Différence – Mars – Avril 1998 – pagina 49

© Copyright Annelies Geraets.

Alle rechten voorbehouden. Gehele of gedeeltelijke overname, plaatsing op andere sites, verveelvoudiging op welke andere wijze dan ook en/of commercieel gebruik van deze informatie is niet toegestaan, tenzij hiervoor uitdrukkelijk schriftelijke toestemming is verleend door Annelies Geraets of tenzij aan de onderstaande voorwaarden wordt voldaan.

Deze informatie mag worden bekeken op een scherm, gedownload worden op een hard-disk of geprint worden, mits dit geschiedt voor persoonlijk, informatief en niet-commercieel gebruik, mits de informatie niet gewijzigd wordt, mits de volgende copyright-tekst in elke copy aanwezig is: "© Copyright Annelies Geraets", mits copyright, handelsmerk en andere van toepassing zijnde teksten niet worden verwijderd en mits de informatie niet wordt gebruikt in een ander werk of publicatie in welk medium dan ook.